

Η ΧΡΕΩΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ

Ο Πωλ Λαφάργκ, μιλάει για τη χρεωκοπία του καπιταλισμού τονίζοντας την αγωνία βιοπορισμού των μεροκαματιάρηδων και την ανία των πλουσίων

Ο δέκατος ένατος αιώνας ήταν ο αιώνας του καπιταλισμού. Ο καπιταλισμός γέμισε αυτόν τον αιώνα ξεχειλίζων με το εμπόριο, τη βιομηχανία, τους τρόπους του, τη μόδα, τη λογοτεχνία, την τέχνη, την επιστήμη, τη φιλοσοφία, τη θρησκεία, την πολιτική και τον αστικό κώδικα, πιο οικουμενικός από τους νόμους που επιβλήθηκαν από τη Ρώμη στα έθνη του αρχαίου κόσμου. Το καπιταλιστικό κίνημα, ξεκινώντας από την Αγγλία, τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Γαλλία, έχει κλονίσει τα θεμέλια της Ευρώπης και του κόσμου. Έχει αναγκάσει τις παλιές φεουδαρχικές μοναρχίες της Αυστρίας και της Γερμανίας και το βάρβαρο δεσποτισμό της Ρωσίας να ευθυγραμμιστούν· και τις τελευταίες αυτές μέρες πέρασε στη μακρινή Ανατολή, την Ιαπωνία, όπου ανέτρεψε το φεουδαρχικό σύστημα και φύτευσε τη βιομηχανία και την πολιτική του καπιταλισμού.

Ο καπιταλισμός έχει ιδιοποιηθεί τον πλανήτη μας· οι στόλοι του ενώνουν τις ηπείρους που χώριζαν οι ωκεανοί· οι σιδηρόδρομοί του, που εκτείνονται σε βουνά και ερήμους, χαράζουν τη γη· τα ηλεκτρικά καλώδια, το νευρικό σύστημα του πλανήτη, δένουν όλα τα έθνη μαζί· και το αίσθημα παλμών τους αντηχεί στα μεγάλα κέντρα του πληθυσμού. Τώρα για πρώτη φορά υπάρχει μια σύγχρονη ιστορία του κόσμου. Γεγονότα στην Αυστραλία, το Τράνσβααλ, την Κίνα, γίνονται γνωστά στο Λονδίνο, το Παρίσι, τη Νέα Υόρκη, τη στιγμή που αυτά συμβαίνουν, ακριβώς όπως συμβαίνουν στα περίχωρα της πόλης όπου δημοσιεύονται τα νέα.

Τα πολιτισμένα έθνη ζουν από τα προϊόντα ολόκληρης της γης. Η Αίγυπτος, η Ινδία, η Λουιζιάνα, εφοδιάζουν το βαμβάκι, η Αυστραλία το μαλλί. Η Ιαπωνία το μετάξι, η Κίνα το τσάι, η Βραζιλία τον καφέ, η Νέα Ζηλανδία και οι Ηνωμένες Πολιτείες το κρέας και τα σιτηρά. Ο καπιταλιστής μεταφέρει στην κοιλιά του και την πλάτη του τα λάφυρα του κόσμου.

Πωλ Λαφάργκ

Η μελέτη των φυσικών φαινομένων έχει υποστεί μια πρωτοφανή, ανήκουστη, ανάπτυξη. Καινούργιες επιστήμες, η γεωλογία, η χημεία, η φυσική, κλπ., έχουν προκύψει. Η βιομηχανική χρήση των δυνάμεων της φύσης και των ανακαλύψεων της επιστήμης έχει αναλάβει μια ακόμα πιο εντυπωσιακή ανάπτυξη· μερικές από τις γεωμετρικές ανακαλύψεις των επιστημόνων της Αλεξάνδρειας, ηλικίας δύο χιλιάδων ετών, χρησιμοποιήθηκαν για πρώτη φορά.

Η παραγωγή της βιομηχανίας μπορεί να καλύψει όλες τις ανάγκες και ακόμη περισσότερα. Η μηχανική χρήση των δυνάμεων της φύσης έχει αυξήσει τις παραγωγικές δυνάμεις του ανθρώπου δέκα φορές, εκατό φορές. Λίγες ώρες καθημερινής εργασίας, που προσφέρονται από τα ικανά μέλη του έθνους, θα παρήγαγαν αρκετά για να ικανοποιήσουν τις υλικές και πνευματικές ανάγκες ολονών.

Αλλά τι έχει προκύψει από την κολοσσιαία και θαυμάσια εξέλιξη της επιστήμης, της βιομηχανίας και του εμπορίου κατά το δέκατο ένατο αιώνα; Έχει κάνει την ανθρωπότητα ισχυρότερη, υγιέστερη, πιο ευτυχισμένη; Έχει δώσει αναψυχή στους παραγωγούς; Έχει φέρει άνεση και ευχαρίστηση στο λαό;

Ποτέ η δουλειά δεν ήταν τόσο επιμηκυσμένη, τόσο εξαντλητική, τόσο επιβλαβής για το σώμα του ανθρώπου και τόσο ολέθρια για τη νοημοσύνη του. Ποτέ η βιομηχανική δουλειά που υπονομεύει την υγεία, συντομεύει τη ζωή και λιμοκτονεί τη νόηση δεν έχει γίνει πιο γενικευμένη, επιβεβλημένη σε αυτές τις συνεχώς αυξανόμενες μάζες των μεροκαματιάρηδων. Οι άνδρες, οι γυναίκες και τα παιδιά του προλεταριάτου γέρνουν κάτω από το σιδερένιο ζυγό της αυτοκινητοβιομηχανίας. Η φτώχεια είναι η αμοιβή τους όταν εργάζονται, η πείνα όταν χάνουν τη δουλειά τους.

Σε προηγούμενα στάδια της κοινωνίας, η πείνα εμφανιζόταν μόνο όταν η γη αρνιόταν τους θερισμούς της. Στην καπιταλιστική κοινωνία, η πείνα έχει στεριώσει στο σπίτι της εργατικής τάξης όταν οι σιταποθήκες και τα κελάρια ξεχilίζουν με τους καρπούς της γης και όταν η αγορά είναι γεμάτη με τα προϊόντα της βιομηχανίας.

Όλος ο μόχθος, όλη η παραγωγή, όλα τα δεινά της εργατικής τάξης αύξησαν τη σωματική και ψυχική της ένδεια, την έριξαν από τη φτώχεια στην αθλιότητα.

Ο καπιταλισμός, ελέγχοντας τα μέσα παραγωγής και καθοδηγώντας την κοινωνική και πολιτική ζωή ενός αιώνα επιστήμης και βιομηχανίας, έχει χρεοκοπήσει. Οι καπιταλιστές δεν έχουν ακόμη αποδειχθεί ικανοί, όπως οι ιδιοκτήτες σκλάβων, να εγγυηθούν στους ειλωτές τους την εργασία για να παρέχει τον άθλιο βιοπορισμό τους: ο καπιταλισμός τους σφαγιάζει όταν τολμούν να ζητήσουν το δικαίωμα στην εργασία – δικαίωμα στη σκλαβιά.

Η καπιταλιστική τάξη έχει επίσης αποτύχει από μόνη της. Έχει εκμεταλλευτεί τον κοινωνικό πλούτο για να τον απολαύσει, και ποτέ δεν ήταν η άρχουσα τάξη πιο ανίκανη στην απόλαυση. Οι νεόπλουτοι, αυτοί που έχουν χτίσει τις περιουσίες τους συσσωρεύοντας τα κλοπιμαία από την εργασία, ζουν σαν ξένοι μέσα σε πολυτελείς και καλλιτεχνικούς θησαυρούς, με τους οποίους περιβάλλουν τον εαυτό τους μέσα από μια ανόητη ματαιοδοξία, για να αποτίσουν φόρο τιμής στα εκατομμύριά τους.

Οι κορυφαίοι καπιταλιστές, οι εκατομμυριούχοι και δισεκατομμυριούχοι, είναι θλιβερά παραδείγματα της ανθρώπινης φυλής, άχρηστα και ακόβουλα. Το σημάδι του εκφυλισμού είναι πάνω τους. Οι ασθενικοί γόνοι τους είναι γερασμένοι από γεννησιμιού τους. Τα όργανά τους είναι ξεζουμισμένα από ασθένειες. Θεσπέσια κρέατα και κρασιά λυγίζουν τα τραπέζιά τους, αλλά το στομάχι αρνείται να τα χωνέψει· γυναίκες εξπέρ στον έρωτα αρωματίζουν τους καναπέδες τους με νιάτα και ομορφιά, αλλά οι αισθήσεις τους είναι μουνδιασμένες. Διαθέτουν ανακτορικές κατοικίες σε μαγευτικές τοποθεσίες, και δεν έχουν μάτια, καμία αίσθηση εύθυμου χαρακτήρα, με την αιώνια νιότη και αλλαγή. Χορτάτοι και αηδιασμένοι από τα πάντα, τους ακολουθεί παντού η ανία σαν σκιά. Χασμουριούνται όταν ξυπνάνε και όταν πάνε για ύπνο. Χασμουριούνται στα φεστιβάλ τους και τα όργιά τους. Αρχίζουν να χασμουριούνται ήδη από τα γεννοφάσκια τους.

Ο πεσιμιστής που, μετά την καπιταλιστική ιδιοκτησία, έκανε την εμφάνισή του στην αρχαία Ελλάδα έξι αιώνες προ Χριστού, και που έκτοτε αποτελεί τη βάση της ηθικής και θρησκευτικής φιλοσοφίας της καπιταλιστικής τάξης, έγινε το κύριο χαρακτηριστικό της φιλοσοφίας του δεύτερου μισού του δέκατου ένατου αιώνα. Ο πεσιμισμός του Θέογνι ξεπήδησε από τις αβεβαιότητες και τα σκαμπανεβάσματα της ζωής στις Ελληνικές πόλεις, αποδιοργανωμένες από τους συνεχείς πολέμους μεταξύ πλουσίων και φτωχών· η πεσιμισμός του καπιταλιστή είναι ο πικρός καρπός του κορεσμού, της ανίας και της φτωχοποίησης του αίματος.

Η καπιταλιστική τάξη πέφτει στη δεύτερη νιότη της· η εξασθένησή της εμφανίζεται στη λογοτεχνία της, επιστρέφοντας τώρα στην αφετηρία της. Η ρομαντική λογοτεχνία, η λογοτεχνική πρόπουσα μορφή της καπιταλιστικής τάξης, που ξεκίνησε με το ρομαντικό Χριστιανισμό του Σατωμπριάν, επιστρέφει στο ίδιο σημείο, αφού πέρασε από την ιστορική νουβέλα και τη χαρακτηρολογική νουβέλα. Ο καπιταλισμός, που με την αρρενωπή και επιθετική του νιότη το δέκατο όγδοο αιώνα ήθελε να απελευθερωθεί από το Χριστιανισμό, παραιτείται στα γεράματά του σε πρακτικές κραυγαλέας δεισιδαιμονίας.

Η καπιταλιστική τάξη, χρεωκοπημένη, γερασμένη, άχρηστη και βλαβερή, έχει ολοκληρώσει την ιστορική της αποστολή· διατηρείται ως κυρίαρχη τάξη μόνο μέσω της κερτημένης της ορμής. Το προλεταριάτο του εικοστού αιώνα θα εκτελέσει την ιστορική του αποστολή· θα την οδηγήσει από τη θέση της τού κοινωνικού ελέγχου. Έπειτα η εκπληκτική δουλειά στην επιστήμη και τη βιομηχανία που έχει επιτευχθεί από την πολιτισμένη ανθρωπότητα, με κόστος ενός τέτοιου μόχθου και ταλαιπωρίας, θα γεννήσει την ειρήνη και την ευτυχία· τότε θα μεταμορφωθεί αυτή η κοιλάδα των δακρύων σε έναν επίγειο παράδεισο.

(1900)

Μετάφραση: aixmi.wordpress.com